

принятых программ по энергосбережению. Например, за счет изменения структуры национальной экономики в пользу неэнергоёмких отраслей в развитых странах происходит экономия до 40% всех первичных энергоресурсов;

- приобретение крупными государственными и частными компаниями, холдингами и другими хозяйствующими структурами лицензий и патентов у мировых лидеров с целью перехода к новым технологическим укладам;

- для сохранения Украиной лидирующих позиций в ряде наукоемких отраслей на период до 2020-2030 гг. целесообразным является наращивание организационно-экономических усилий государства по замене невозобновляемых источников энергии возобновляемыми.

Реализация этих предложений предполагает выбор государственных приоритетов в рамках долгосрочной перспективы развития национальной экономики с учетом принятых и готовящихся государственных решений в рамках сближения с ЕС и углубления стратегического партнерства в СНГ.

Список источников

1. Подолинский С.А. Труд человека и его отношение к распределению энергии / С.А. Подолинский // Слово. – 1980. – № 4-5. – С. 145-211.
2. Лір В.Е. Економічний механізм реалізації політики енергоефективності в Україні / В.Е. Лір, У.С. Письменна; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К.: Ін-т екон. та прогноз., 2010. – 208 с.
3. Вернадский В.И. Научная мысль как планетное явление / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1991. – 270 с.
4. Словарь современной экономической теории Макмиллана: пер с англ. / [Дж.Т. Аддисон, Дэвид У. Пирс, Роберт Барлет и др.]. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 608 с.
5. Одум Г. Энергетический базис человека и природы: пер. с англ. / Г. Одум, Э. Одум. – М.: Прогресс, 1978. – 384 с.
6. Енергетична стратегія України на період до 2030 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006, № 145-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
7. Чухно А. Науково-технологічний розвиток як об'єкт дослідження еволюційної економічної теорії / А. Чухно // Економіка України. – 2008. – № 1. – С. 12-22.
8. Мельник Л.Г. Економіка енергетики: [навч. посіб.] / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева, І.М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2006. – 238 с.
9. Славов В.П. Енергетична оцінка ефективності використання виробничого потенціалу цегельних підприємств сільських територій / В.П. Славов, О.В. Коваленко. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. – 106 с.
10. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: монографія / [О.М. Алімов, А.І. Даниленко, В.М. Трегубчук та ін.]. – К.: Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
11. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / [В.М. Геєць, В.П. Александрова, Т.І. Артьомова та ін.] / Ін-т екон. прогнозування. – К.: Фенікс, 2003. – 1006 с.
12. Имитационное моделирование в энергетике / [Б. З. Пириашвили, М. М. Ворончук, Е. И. Галиновский, Б. П. Чиркин и др.]. – К.: Наукова думка, 2008. – 303 с.

Г. Крапівіна

м. Донецьк

МОДИФІКАЦІЙНІ РЯДИ ТИПОЛОГІЇ ІНСТИТУТУ ЗАЙНЯТОСТІ

Інститут зайнятості є багатограним явищем суспільного життя, розгалуженою соціальною системою, що генерує великі потоки робочої сили та сотні мільйонів робочих місць, важливим чинником формування способу життя і задоволення потреб людини. Тому інститут зайнятості потребує наукового відображення і вже осмислено різні теоретичні та практичні його аспекти. Однак, в сучасних умовах, постала нагальна потреба в наданні цінностям та сенсам інституту зайнятості першого відкриття в новому значенні.

Проблемами соціально-трудою сфери та зайнятості займалися Д. Богиня, О. Грішанова, М. Долішній, Г. Завіновська, С. Злупко, Н. Єсінова, Р. Колосова, А. Колот, О. Крушельницька, Г. Мелік'ян, Г. Осовська, В. Петюх, Л. Петрова, Ю. Привалов, Ю. Саєнко, В. Сумцов, І. Тимош, С. Українцев, О. Уманський та ін., в працях яких зайнятість аналізується як статистично-облікова та соціально-економічна категорія; результат взаємодії попиту і пропозиції на ринку праці; компонент макроекономічних пропорцій; важливий напрям соціально-економічної політики держави тощо.

Розробка ж типології інституту зайнятості носить більш обмежений характер та потребує систематизованого та обґрунтованого підходу, а відсутність досліджень типології частково пояснюється недостатнім науковим інструментарієм, здатним повністю задовольнити енциклопедичний характер досліджень інституту зайнятості. А між тим інститут зайнятості є однією з великої кількості складних систем, онто-гносеологічне дослідження яких дозволяє накопичити цінну інформацію щодо їхньої діяльності, що існує, і побудувати нові їхні складові.

Метою статті є визначення підстав та основних аспектів створення модифікаційних рядів типології інституту зайнятості. Відповідно в статті сформульовано за-

вдання: виявити та дослідити типологічні ознаки класифікаційних рядів наукової області зайнятості, що є; створити модифікаційні ряди типології інституту зайнятості як основу формування ідеального типу трансформації інституту зайнятості на сучасному ринку праці.

В дослідженнях великої кількості різномірних об'єктів та явищ, до сукупності яких належить й дослідження інституту зайнятості, широко використовують таке загальнонаукове поняття, як «типологія». (В наукових джерелах до середини 70-х років ХХ ст. – «типологізація»).

Теоретичним аспектам проблеми визначення онтології поняття «типологія» присвячено невелику кількість публікацій, в яких одні автори вважають поняття «класифікація», «систематизація» та «типологія» тотожними [1; 6], інші наголошують на їх різнозначності [2; 7].

Так, на думку Е.Б. Алаєва, «класифікація» – це групування об'єктів, які вивчаються за сукупностями (класами), що відрізняються переважно кількісними ознаками, а якісні відмінності, які простежуються між сусідніми класами, відображають динаміку розвитку об'єктів за часом, простором або ієрархічним порядком, визначенням якимись критеріями, тому типологія – це групування об'єктів, які вивчають за сукупностями (типами), що стійко відрізняються якісними ознаками [1, с. 115]. Класифікацію та типологію цей же вчений розглядав як прийоми систематизації, що включають методичні прийоми, пов'язані з розподілом досліджуваних об'єктів за метою дослідження та вибраними критеріями на сукупності, що як мають певну спільність, так й відрізняються стійкими ознаками [1, с. 114].

Д. Харвей вважав, що явища класифікуються посилаанням на їхні ознаки, за їхнім виміром та ін. [8].

О. Шаблій зазначав, що типізація – це прийомом сис-

тематизації, вона гнучкіша, ніж класифікація. Якщо в класифікації важливим є вичерпність, неперетин різних класів одного рівня, то в типізації явище перетину, накладання типів є рядовим, а вичерпність необов'язкова. Типізація має справу як з характерними еталонними властивостями, так й з перехідними ознаками. Якщо класифікація передбачає існування мінімум двох класів явищ, то типізація не виключає вилучення тільки одного типу [4, с. 79].

В наукових джерелах 80-х років ХХ ст. поняття «типологія» вже розглядають як метод наукового пізнання, в підґрунті якого – декомпозиція сукупності об'єктів та їх синтез з використанням узагальненої, ідеалізованої моделі або типу. Типологію використовують для порівняльного аналізу суттєвих ознак, зв'язків, відносин, рівнів організації об'єктів; та розглядають як результат типологічного опису та зіставлення. Тоді обґрунтовано вважали, що з проблеми типології стикаються всі науки, які мають справу з різнорідними за складом сукупностями об'єктів і вирішують завдання впорядкованого опису цих сукупностей; та що типологія – це універсальна процедура наукового мислення, яка ґрунтується на виявленні подібності та відмінності об'єктів дослідження, на пошуку надійних способів їхньої ідентифікації [9].

В [10] поняття «типологія» теж тлумачилося як «...виділення в групі, засіб наукової класифікації за допомогою абстрактних теоретичних моделей (типів), в яких фіксуються найважливіші структурні або функціональні особливості досліджуваних об'єктів».

Але були вчені, які мали трохи відмінну думку. Так, у поняття «типологія» в другому виданні [7] два значення: втілення загальних понять, ідей за допомогою конкретних зразків та групування об'єктів за характерними ознаками.

І вже на початку наступного десятиріччя в [6] поняттю «типологія» надано досить складне визначення, а саме: вчення щодо класифікації, впорядкування та систематизації складних об'єктів, яке ґрунтується на поняттях нечітких сукупностей та типів; вчення щодо класифікації складних об'єктів, які пов'язані між собою генетично; вчення щодо класифікації складних об'єктів, які важко розмежувати.

В філософії ж поняття «класифікація» та «систематизація» часто не ототожнювалися, розглядалися як принципово різні способи пізнання. А «типологію» не вважали розповсюдженим поняттям, хоч визначали, що в деякій науці воно увійшло досить стало. Але були й винятки. Так в [2] поняття «типологія» розуміється як спосіб групування об'єктів, що досліджуються, а, оскільки сукупність об'єктів, що групуються, може бути гетеро- або гомогенною, тобто, типологія – це групування гомогенних об'єктів. При цьому типологізація теж розглядається як спосіб групування і вважається, що в процесі типологізації один тип відокремлюється від іншого на підставі вилучення відмінностей деяких їхніх ознак за подібності інших, інваріантних всьому переліку. Тобто, типологізація – це продовженням класифікації, бо класифікація декомпозує групи різнорідних об'єктів до рівня якісної однорідності, і виявити перелік об'єктів як модифікацію деякого типу можна за існування уяви щодо цього типу. Типологізація перетинає межі емпіричних даних щодо об'єктів і звертається до якогось метаоб'єкту, який вважає типом. Однак для типологізації – це інваріант, який реалізується в варіаціях ознак об'єктів процесу типологізації. До того ж, типологізація на певному етапі аналізу має навести перелік об'єктів та дати опис типу.

Автор поділяє погляд, за яким «типологія» – це групування сукупностей гомогенних (однорідних) об'єктів, і вважає, що термін «типізація» доцільно використовувати для позначення процесу синтезу сукуп-

ності об'єктів на групи, а «типологія» – для позначення його результатів.

Типологія в поточному дослідженні – це модифікаційні ряди інституту зайнятості та результат синтезу класифікаційних рядів наочної області зайнятості. Складові модифікаційних рядів типології вилучені методом типізації, тобто методом синтезу сукупності об'єктів в гомогенні сукупності (однорідних об'єктів), кожна з яких є модифікацією визначеного типу.

Поняття «тип» – головна логічна одиниця синтезу модифікаційних рядів. Це абстрактне поняття, яке не існує реально, а є результатом наукового мислення, яке теоретично відтворює найсуттєвіші характеристики складових наочної області інституту зайнятості та поєднує їх у поняття «тип». На цій підставі в межах класифікаційних рядів наочної області інституту зайнятості створено штучний об'єкт, який за низкою критеріїв розглядається як представник всієї сукупності класифікаційних рядів [9].

Засадами для створення типу складових наочної області інституту зайнятості є наявність у них спільних типологічних ознак в умовах, за якими кожна складова наочної області може характеризуватися особливостями.

Тобто, типологія, як метод наукового пізнання інституту зайнятості, оперує теоретичними абстрактними моделями (типами) та синтезом складових класифікаційних рядів наочної області інституту зайнятості за подібними ознаками. Типологія ж є й методичним прийомом систематизації складових класифікаційних рядів, їх класифікації за допомогою абстрактних моделей, групуванням гомогенних складових, в т.ч. за характерними ознаками. Тобто, типологія є результатом як типологічного опису та зіставлення, так й наукового узагальнення.

Класифікаційні ряди об'єктів, процесів та завдань наочної області інституту зайнятості наведено в [11].

Підставою для створення типології інституту зайнятості автор визначив інтегрований чинник – кортеж складових ієрархічної структури логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості (I) , що містить класифікаційних рядів об'єктів $Q = \{q_i\}$, $(i=1 \div 49)$, процесів $P = \{p_j\}$, $(j=1 \div 49)$ та завдань $Z = \{z_s\}$, $(s=1 \div 17)$, та являє собою кореневий рівень типології інституту зайнятості:

$$\langle Q; P; Z \rangle = \{ \langle q_i; p_i; z_i \rangle \}, (I)$$

Другий ієрархічний рівень об'єктів наочної області інституту зайнятості являє собою класифікаційний ряд «Класи», що складається з шести модифікацій $\{q_2^i\}$, $(i=1 \div 6)$, які є результатом декомпозиції кореневого рівня ієрархічної структури об'єктів Q логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості, перелік та умовні позначення яких показано в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікаційний ряд другого ієрархічного рівня $\{q_2^i\}$ логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості

№ з/п	Класи рівня q_2^i	
	Умовне позначення	Назва класу
1.	q_2^1	Економічно активне населення
2.	q_2^2	Робочі місця
3.	q_2^3	Ринок праці
4.	q_2^4	Державні органи та органи місцевого самоврядування
5.	q_2^5	Сфера докладання праці
6.	q_2^6	Форми зайнятості

Класифікаційний ряд третього ієрархічного рівня «Підкласи» $\{q_3^j\}$, $(i=1 \div 6; j=1 \div 6)$ логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості – це вже 19

складових, а четвертого рівня «Складові підкласів» $\{q_4^{ijk}\}$ ($i=1\div 6; j=1\div 6; k=1\div 11$) – 23 елементи, перелік та умовні позначення фрагменту яких показано в табл. 2.

Таблиця 2

Фрагмент «Нестандартна форма зайнятості» класифікаційного ряду четвертого рівня $\{q_4^{ijk}\}$ логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості

№ з/п	Класи рівня q_4^{ijk}	
	Умовне позначення	Назва складової
1.	q_{19}^{631}	Підприємництва у малому бізнесі
2.	q_{19}^{632}	Індивідуальна трудова діяльність
3.	q_{19}^{633}	Бездоговірна форма зайнятості
4.	q_{19}^{634}	Неповна зайнятість
5.	q_{19}^{635}	Непостійна зайнятість
6.	q_{19}^{636}	Недозайнятість
7.	q_{19}^{637}	Перезайнятість
8.	q_{19}^{638}	Вторинна зайнятість
9.	q_{19}^{639}	Неформальна зайнятість
10.	q_{19}^{6310}	Зайнятість у домашньому господарстві
11.	q_{19}^{6311}	Волонтерська діяльність

Класифікаційний ряд «Процес» $\{p_{il}\}$, ($i=1\div 4$) предствлено в логіко-семантичній моделі наочної області зайнятості чотирма елементами: p_{i1} = «Рух робочої сили»; p_{i2} = «Рух робочих місць», p_{i3} = «Функціонування ринку праці» та p_{i4} = «Вплив на зайнятість» які теж є результатом декомпозиції кореневого рівня ієрархічної структури процесів P логіко-семантичної моделі наочної області інституту зайнятості.

Підпроцеси наочної області інституту зайнятості декомпозуються в класифікаційний ряд «Дії», а елементи останнього – в класифікаційний ряд «Операції».

Модифікаційні ряди типології інституту зайнятості – це сукупність однотипних складових наочної області інституту зайнятості, де типом визначено кортеж (I) , існування якого обґрунтовується відповідністю вимогам, що пред'являються до типу, а саме: всі його ознаки об'єктів $Q = \{q_i\}$, ($i = 1\div 49$), процесів $P = \{p_j\}$, ($j = 1\div 49$) та завдань $Z = \{z_s\}$, ($s = 1\div 17$) мають викинчену сукупність значень; до одного типу належать об'єкти, процеси та завдання, що мають один й той же перелік індексних ознак, визначений для кожного типу; їх вихідний перелік не тільки достатній, а й необхідний, тобто не включає індекси, що не несуть інформації з характеру типу модифікаційних рядів типології. Це дозволяє обґрунтувати створення модифікаційних рядів, що уявляється особливо важливим при вивченні такого специфічного об'єкту дослідження як інститут зайнятості.

Фрагмент модифікаційних рядів кореневого рівня типології $\langle Q; P; Z \rangle$ та «Нестандартна форма зайнятості» інституту зайнятості показано в табл. 3.

Ідеальний тип типології інституту зайнятості, що має базуватися на вилученні повних ознак та властивостей класифікаційних рядів наочної області зайнятості та відрізнятися від інших типів особливою формою абстракції – ідеалізацією – виявити неможливо через неповноту класифікаційних рядів, які модельовані на існуючих матеріалах наукових джерел щодо інституту зайнятості на ринку праці.

Тому напрямом подальшого дослідження типології інституту зайнятості на сучасному ринку праці пріоритетним стає визначення ідеального типу типології. Сутність цього процесу полягає у вилученні основних складових та відносин, типових для трансформації інституту зайнятості на сучасному ринку праці, та в абстрагуванні від другорядних. Результатом має бути модель модифікаційних рядів, їх ідеалізований зразок, складений з переліку первинних об'єктів, процесів та завдань трансформації інституту зайнятості на сучасному ринку праці.

Таблиця 3

Типологія (фрагмент) інституту зайнятості

Сукупність об'єктів зайнятості Q	Сукупність процесів зайнятості P	Сукупність завдань зайнятості Z
<i>Модифікаційний ряд кореневого рівня $\langle Q; P; Z \rangle$</i>		
Зайнятість як об'єкт	Зайнятість як процес	Задоволення суспільних та індивідуальних потреб в зайнятості
<i>Модифікаційний ряд "Нестандартна форма зайнятості" $\langle q_{19}^{631} \div q_{19}^{6311}; p_j; z \rangle$</i>		
Підприємництво у малому бізнесі	Рух робочої сили	Створення робочих місць окремими громадянами за їх власні кошти з метою одержання постійного чи тимчасового доходу й задоволення особистих потреб у самореалізації
	Рух робочих місць	
	Функціонування підприємництва малого бізнесу на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Індивідуальна трудова діяльність	Рух робочої сили	Самостійний пошук трудових занять окремими громадянами за їх власні кошти з метою одержання постійного чи тимчасового доходу й задоволення особистих потреб у самореалізації
	Рух робочих місць	
	Функціонування індивідуальної трудової діяльності на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Неповна зайнятість	Рух робочої сили	Забезпечення зайнятості в умовах зниженої ділової активності, скорочення обсягів виробництва, реконструкцією підприємства, циклічним характером розвитку економіки
	Рух робочих місць	
	Функціонування неповної зайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Непостійна зайнятість	Рух робочої сили	Забезпечення зайнятості в умовах зниженої ділової активності, скорочення обсягів виробництва, реконструкцією підприємства, циклічним характером розвитку економіки
	Рух робочих місць	
	Функціонування непостійної зайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Недозайнятість	Рух робочої сили	Забезпечення зайнятості в умовах зниженої ділової активності, скорочення обсягів виробництва, реконструкцією підприємства, циклічним характером розвитку економіки
	Рух робочих місць	
	Функціонування недозайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Вторинна зайнятість	Рух робочої сили	Прагнення підвищити рівень доходів, власну конкурентоспроможність на зовнішньому ринку праці та урізноманітнити форми реалізації своєї потреби в праці різними видами робіт
	Рух робочих місць	
	Функціонування недозайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Неформальна зайнятість	Рух робочої сили	Зайнятість тільки на свій ризик з повною відповідальністю за результати в супереч з офіційною економікою із залежністю доходів від випадкових обставин та відсутністю соціального захисту
	Рух робочих місць	
	Функціонування вторинної зайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Надомна праця	Рух робочої сили	Забезпечення повного та результативного використання людських ресурсів, залучення до праці тих осіб, які для традиційних форм зайнятості неприйнятні або незручні
	Рух робочих місць	
	Функціонування неформальної зайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Дистанційна зайнятість	Рух робочої сили	Забезпечення повного та результативного використання людських ресурсів, залучення до праці тих осіб, які для традиційних форм зайнятості неприйнятні або незручні
	Рух робочих місць	
	Функціонування надомної праці на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
Волонтерська діяльність	Рух робочих місць	Забезпечення повного та результативного використання людських ресурсів, залучення до праці тих осіб, які для традиційних форм зайнятості неприйнятні або незручні
	Функціонування дистанційної зайнятості на ринку праці	
	Вплив на зайнятість	
	Рух робочої сили	

В статті визначено підстави та основні аспекти створення модифікаційних рядів типології інституту зайнятості. Основні висновки та результати досліджень зводяться до наступного:

- поширено поняття «типологія» на інститут зайнятості;

- виявлено та досліджено типологічні ознаки класифікаційних рядів наочної області інституту зайнятості;

- типологію інституту зайнятості представлено модифікаційними рядами, що існують в просторовій системі координат, відбивають основні напрями функціонування інституту, утворюють його алгоритми вибору та є основою формування ідеального типу в трансформації інституту на сучасному ринку праці;

- модифікаційні ряди типології інституту зайнятості створено за трьома типологічними ознаками: організаційною Q (рівнями 1–3), функціональною (завданнями Z) та технологічною (процесами P рівнів 1–3) на класифікаційних рядах наочної області інституту зайнятості;

- виконано аналіз модифікаційних рядів типології інституту зайнятості, оцінки складових яких відбивають їхню відповідність класифікаційним рядам наочної області інституту зайнятості, розробленим на підставі логіко-семантичного аналізу [11], та системно-онтологічній інтерпретаційній моделі [12];

- створено підстави для корегування класифікаційних рядів наочної області інституту зайнятості та систему типологічних ознак відмінності модифікаційних рядів різних рівнів його типології;

- виконано експериментальну перевірку працездатності типології інституту зайнятості.

Список джерел

1. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь: Э.Б. Алаев. – М.: Мысль, 1983. – 350 с.
2. Каган М.С. Системное рассмотрение основных способов группировки: М.С. Каган / Философские и социологические исследования. – 1977. – Вып. 17. – С. 17-25.
3. Коротков Э.М. Исследование систем управления: Э.М. Коротков. – М.: ДеКА, 2000.
4. Шаблій О.И. Межотраслевые территориальные системы (проблемы метеорологии и теории) / О.И. Шаблій. – Львов: Высшая школа, 1976. – 200 с.
5. Ядов В.А. Социологические исследования: методология, программа, методы: В.А. Ядов. – М.: Наука, 1987. – 247 с.
6. Горский Д.П. Краткий словарь по логике: Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.П. Никифоров. – М.: Просвещение, 1991.
7. Кондаков Н.И. Логический словарь: Н.И. Кондаков. – М.: Наука, 1975. – 717 с.
8. Харвей Д. Научные объяснения в географии. Общая методология науки и методология географии: Д. Харвей. – М.: Просвещение, 1974. – 502 с. – С. 227.
9. Большая советская энциклопедия. – М.: Сов. энциклопедия, 1976. – Т. 25. – 600 с. – С. 564.
10. Українська радянська енциклопедія. – К.: Укр. рад. енциклопедія, 1984. – Т. 11. – Кн. 1. – 606 с.
11. Крапівіна Г.О. Логіко-семантична модель наочної області зайнятості: Г.О. Крапівіна / Економічний вісник Донбасу. – 2013. – №3.
12. Крапівіна Г.О. Системно-онтологічний аналіз трансформації зайнятості в сучасних умовах: Г.О. Крапівіна / Вісник економічної науки України. – 2013. – №1.

В. Куриляк
м. Тернопіль

КЛАСТЕРИ ТА НАУКОВІ ПАРКИ ЯК РУХОМА СИЛА ПРОЦВІТАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ*

У розвитку сучасної економіки в останні десятиліття зростає роль кластерів. Особливого значення їм надається регіональними владами адже кластери дають можливість мобілізувати місцеві трудові, матеріальні і фінансові ресурси. Тим самим забезпечується зростання регіональної і вже, як наслідок, національної економіки. Проте, в умовах глобалізації подальший розвиток потребує формування сильних кластерів, що відповідають завданням переходу до економіки знань. У зв'язку з цим виникає потреба розширення функцій виробничих мереж до реалізації завдань розвитку науки і техніки та використання їх досягнень у реальній економіці. У світовій економіці вже накопичений певний досвід формування та функціонування інноваційних систем, що спрямовані на забезпечення технологічного розвитку та реформування національних економік. Це наукові парки і наближені до них інноваційні об'єднання. Всесвітньо відомими прикладами таких структур є «Силіконова долина» (США), наукове місто Кіста (Швеція), METUTECH – Технополіс Середньо-східного технічного університету (м. Анкара, Туреччина) та інші. Розпочато розвиток таких структур і в Україні. Узагальненню і розвитку накопиченого досвіду присвячені дослідження ряду науковців, зокрема В.А. Барабаша М.Ю. Ільченка,

А. Катца, В.І. Ляшенка, О.А. Мазура, В.С. Шовкалюка та інших. Проте, Проте кластерні системи потребують подальших досліджень, зокрема в аспектах використання їх для цілей інноваційного розвитку.

Метою статті є узагальнення досвіду створення кластерних систем і наукових парків та створення аналітичної бази їх удосконалення у напрямі підвищення ролі локальних виробничих систем в формуванні інноваційної економіки.

Глобалізація призводить до зміни форм локальної організації виробництва. У світовому господарстві відбувається розвиток нових форм фрагментації, в рамках яких посилюються інтеграційні процеси. Спочатку він охоплював переважно групи національних економік і найчіткіше виявлявся у створенні Європейського Союзу, в якому зовнішньоекономічні зв'язки країн-членів орієнтовані переважно на партнерів по співробітництву. Проте, кордони таких утворень також досить масштабні і потребують доповнення локальними інтеграційними об'єднаннями через те, що в системі економічних відносин не можна одночасно «дружити» з усім світом, якщо не має співпадіння інтересів з приводу виробництва і реалізації товарів і послуг.

*Стаття підготовлена за результатами дослідження в рамках проекту «Сьомої рамкової програми» Європейського Союзу «Функціонування системи місцевого виробництва в умовах економічної кризи (порівняльний аналіз і бенчмаркінг для країн ЄС та поза його межами)» [«Functioning of the local Production Systems in the Conditions of Economic Crisis (Comparative Analysis and Benchmarking for the EU and Beyond)»]. Угода про надання гранту PIRSES GA-2011-295050.